

Předmluva	8
Úvod	9

A Firefly Book

Published by Firefly Books Ltd. 2014

Copyright © 2014 Quarto Inc.
Czech edition © 2015
Nakladatelství Slovart, s. r. o.
Translation © 2015 Vladimír Golombek

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována, uložena ve vyhledávacím systému či šířena jakýmkoli způsobem – elektronicky, mechanicky, kopírováním, nahráváním či jinak – bez předchozího písemného svolení majitelů autorských práv.

Z anglického originálu
A History of the Book in 100 Books
vydaného nakladatelstvím
Firefly Books Ltd. v roce 2014
přeložil Vladimír Golombek
Vydalo Nakladatelství Slovart, s. r. o.,
v Praze roku 2015
Redakce Markéta Tomášová
Editor Jan Pavel
Sazbu zhotovil ALIAS PRESS, s. r. o., Bratislava
Vytlačeno v Číně

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

ISBN 978-80-7529-021-2

www.slovart.cz

Kapitola 1 NA POČÁTKU... 10

1 Jeskynní malby: Jeskyně El Castillo	14
2 Nejranější důkazy matematických poznatků: Kost z Ishanga	16
3 Tabulky s klínovým písmem: <i>Epos o Gilgamešovi</i>	18
4 Andská záhada: Kipu z Caral-Supe	20
5 Egyptské knihy na papyru: <i>Aniho kniha mrtvých</i>	22

Kapitola 2 ORIENTÁLNÍ PŘÍSTUPY 24

6 Čínské příspěvky k rozvoji knižní produkce: Proužky z Guodian Čchu	28
7 Hromadná výroba v Japonsku: <i>Dhárání císařovny Šótoku</i>	30
8 Monumentální počín v Koreji: <i>Tripitaka Koreana</i>	32
9 Indický rukopis na palmovém listu: <i>Sútra dokonalé moudrosti z Nálandy</i>	34
10 Nejrozsáhlejší knihy v historii: <i>Encyklopedie Jung-le</i>	36
11 Kost, bambus a kůra: <i>Pustaha batackého etnika</i>	38
12 Barmský skládací formát: <i>Parabaik</i>	40

Kapitola 3 42
KLASICKÁ DÍLA

- 13 Původ klasické knihy pro děti:
 Ezopovy bajky 46
- 14 Nadčasový epos: Homérova *Ilias* 48
- 15 Rané veledílo etiopského umění:
 Garimova evangelia 50
- 16 První kuchařky: *Apicius* 52
- 17 Zázrak matematiky:
 Archimédův palimpsest 54

Kapitola 4 56
**SVĚT A KNIHA
 VE STŘEDOVĚKU**

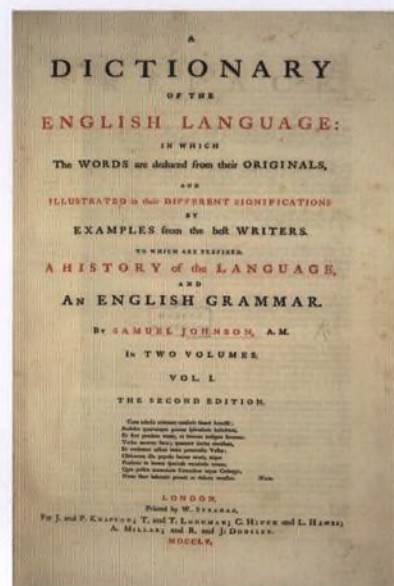
- 18 Nejčennější poklad Irska:
Evangeliář z Kellsu 60
- 19 Rozkol a konflikt:
 Chludovský žaltář 62
- 20 Vznik farmakologie:
 Dioscoridova *De Materia Medica* 64
- 21 Mistrovské dílo arménské iluminace:
 Evangelia T'orose Roslina 66
- 22 Zrod kartografie:
 Ptolemaiova *Geographia* 68
- 23 Mořeplavcův průvodce Byzancí:
 Cristoforova *Liber Insularum
 Archipelagi* 70
- 24 Iluminace od mistra modlitební
 knížky: *Roman de la Rose* z Brugg 72
- 25 Obr mezi obry: Farneseovy *Hodinky* 74

Kapitola 5 76
SVĚTLO Z VÝCHODU

- 26 Nejstarší tištěná kniha:
Diamantová sůtra z Tunchuangu 80
- 27 Literární a výtvarné veledílo:
Příběh prince Genžih
 autorky Murasaki Šikibu 82
- 28 „Indický Ezop“: *Pančatantra* 84
- 29 Klasická islámská kniha
 o astronomii: As-Súfih
Knih *stálic* 86
- 30 Zapomenutý předchůdce
 Leonarda da Vinci: Al-Džazáriho
Knih *znalostí* *důmyslných*
mechanických *zařízení* 88
- 31 První „atlas“ anatomie:
Mansurova Anatomie 90
- 32 Raná islámská kniha, vyrobená
 na Jávě: *Boke van Bonang* 92

Kapitola 6 94
ZMĚNA POMĚRŮ

33 Gutenbergova revoluce: Gutenbergova 42řádková bible	98
34 Trhák mezi inkunábulemi: Schedelova <i>Norimberská kronika</i>	100
35 Kniha od prvního anglického tiskaře: Caxtonova <i>Umrvaněná hra v šachy</i>	102
36 První kniha vtipů: Wynkynova <i>Demaundes Joyous</i>	104
37 První vědecké texty: Euklidova <i>Elementa Geometriae</i>	106
38 Předloha pro budoucí podobu knih: Vergilius od nakladatelství Aldine	108
39 Tisk v arabštině: Gregoriová <i>Kniha hodiniek</i>	110
40 Počátky tisku v Africe: <i>Sefer Abudarham</i>	112
41 Nebeské hlasy: Svatohavelské <i>Cantatorium</i>	114
42 Řešení sporu ohledně Gutenberga: <i>Kostnický graduál</i>	116
43 Stěžejní dílo biblické učenosti: Komplutenská polyglota	118

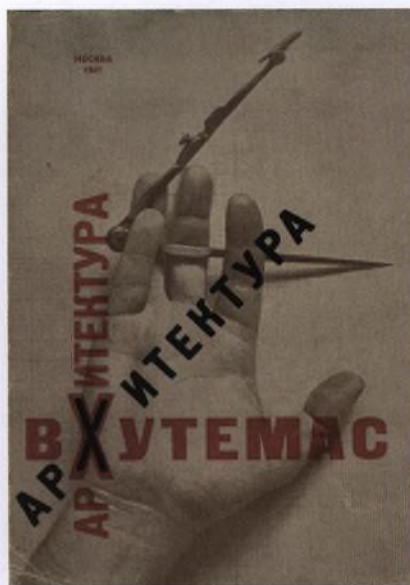
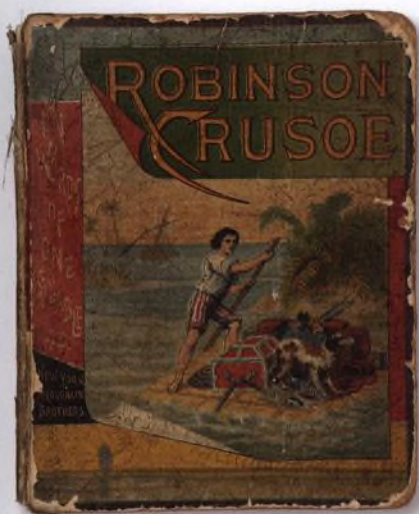
Kapitola 7 120
NEBEZPEČNÝ VYNÁLEZ

44 Utváření švédského jazyka: Bible Gustava Vasy	124
45 Cenzura v praxi: Erasmovy <i>De ratione conscribendi epistolas</i>	126
46 První tisk v Britské Americe: Žaltář z Bay Colony	128
47 Předkolumbovský život z pohledu Aztéků: <i>Codex Mendoza</i>	130
48 Za pepřem a muškátovým oříškem: Linschotenovo <i>Itinerario</i>	132
49 První novodobá anatomická studie: Vesaliova <i>De humani corporis fabrica</i>	134
50 Podivuhodný amatérský astronom: Braheho <i>Astronomiae</i>	136
51 Základní kámen moderní vědy: Newtonova <i>Principia</i>	138
52 Odbornost pro každého: Markhamův <i>Cavelarice</i>	140
53 Módní oblékání: <i>Umění a řemeslo</i> Margarethy Helmové	142
54 Pozoruhodný britský příspěvek botanice: <i>Podivuhodný herbář</i> Elizabeth Blackwellové	144
55 Barokní tanec na rytmus doby: Tomlinsonovo <i>Umění tance</i>	146

Kapitola 8 148
TISK V OSVÍCENSTVÍ

56 Rokoková úprava klasického dramatu: Boucherův <i>Molière</i>	152
57 Největší slovník anglického jazyka: Johnsonův <i>Slovník</i>	154
58 Jedna z prvních knih pro děti: Newberyho <i>Hezká knižička do kapsy</i>	156
59 Kompas osvícenství: Diderotova <i>Encyklopedie</i>	158
60 Průkopník v získávání informací: Linnaeusovo <i>Species Plantarum</i>	160
61 Sdělování informací pomocí grafů: Playfairův <i>Obchodní a politický atlas</i>	162
62 Zprávy o zločinu a trestu: <i>Newgateský soupis soudních případů</i>	164
63 Literární podivnost, která Evropu uchvátila: Sternův <i>Tristram Shandy</i>	166
64 Ohromná sprostárna, či literární klasika?: Cleandova <i>Fanny Hill</i>	168
65 Práce Afroameričana v prastaré disciplíně: Bannekerův <i>Almanack</i>	170
66 Mistr černé a bílé: Bewickův <i>Atlas britských ptáků</i>	172
67 To nejlepší z krajinářské architektury: Reptonovy <i>Červené knihy</i>	174
68 Počátky hmatového písma: Hauyovo <i>Vzdělávání nevidomých</i>	176

Kapitola 9 TISK V OBDOBÍ PÁRY

69 Patentovaná americká vynálezavost: Perkinsův patent	178
70 První kniha s fotografickými ilustracemi: <i>Fotografie britských vodních řas</i> Anny Atkinsové	182
71 Fotografie přichází do zemí třetího světa: Duperlyho <i>Daguerovské exkurze na Jamajku</i>	184
72 Tisk misionářů v Kanadě: Evansův <i>Slabikový zpěvník</i>	186
73 Objev četby na pokračování: Dickensova <i>Kronika Pickwickova klubu</i>	188
74 Braková literatura ve viktoriánském stylu: Powellův <i>Starý Grizzly Adams</i>	190
75 Novátorské knihy pro mladé čtenáře: <i>Robinson Crusoe v jednoslabičných slovech</i> Lucy Aikinové	192
76 Výchova ke kázní pomocí obrázků: Hoffmannův <i>Struwwelpeter</i>	194
77 Od středověkého mysticismu k modelování z papíru: Meggendorferův <i>Velký cirkus</i>	196
78 Přicestují, průvodce mám: Baedekerovo <i>Švýcarsko</i>	198
79 První slavný šéfkuchař: Soyerova <i>Moderní žena v domácnosti</i>	200
80 Marketing pro kolonie: Boldrewoodova <i>Loupež se zbraněmi</i>	202

Kapitola 10 KNIHA V BOUŘLIVÉM 20. STOLETÍ

81 Slepý prorok z Buenos Aires: Borgesova <i>Zahrada, v níž se cestičky rozvětvují</i>	206
82 Zásadní pokrok v produkci tiskovin: Carlsonův laboratorní deník	210
83 Tisk jako ztvárněné umění: <i>Hamlet</i> z Cranach-Pressse	212
84 Interpretace amerického eposu na západním pobřeží: Whitmanova <i>Stěbla trávy</i>	214
85 Revoluční tango: Kamenského <i>Tango s krávy</i>	216
86 Surrealistické cesty časem: Ernstův <i>Une Semaine de Bonté</i>	218
87 Pouliční literatura – hlas lidu: Nnadozieho <i>Pozor na Harloty</i>	220
88 Řešení potřeb vydavatelů ve 20. století: Lehmannovo <i>Invitation to the Waltz</i>	222
89 Nikdy se nevzdáme! Tajný tisk během války: Kamiňského <i>Kamienie na szaniec</i>	224
90 Nejvýznamnější samizdatová kniha: Bulgakovův <i>Mistr a Markétka</i>	226
91 Rady pro manželské soužití: <i>Láska v manželství</i> Marie Stopesové	228
92 Hranice politické propagandy: <i>Deník mladé dívky</i> Anny Frankové	230

Kapitola 11 DIGITALIZACE A BUDOUCNOST KNIHY

93 Práce jednoho člověka: Hunterovo <i>Old Papermaking</i>	234
94 Poslední ze starých, první z nových: <i>Milion náhodných číslíc</i> projektu RAND	238
95 Modernizace středověkých rukopisů: <i>Elektronický Beowulf</i>	240
96 První elektronická kniha?: <i>Mechanická encyklopedie</i> Ángely Ruiz Roblesové	242
97 <i>Multum in Parvo</i> – nejmenší knihy: Nanobible z institutu Technion	244
98 Moderní technologie a manga: <i>Tisíc let manga</i> Brigitte Koyama-Richardové	246
99 Jsou „umělecké knihy“ knihami?: Antikniha <i>Franciscy Prietové</i>	248
100 Je to kniha, nebo je to kniha?: <i>Lontar</i> ze Sulawesi	250

Významový slovník	254
Seznam použité literatury	270
Poděkování	278
Autorská práva k obrázkům	279
Rejstřík	284